

Op eeninwaarheid.info geeft br. D.J. Bolt (bezwaarde GKv-er) op 21 april 2012 een reactie op het besluit van de zittende synode van De Gereformeerde Kerken (DGK) om het voorstel van GK Dalfsen (dolerend) af te wijzen.

### **Wat is heel in het kort de situatie?**

De GKD verzocht in oktober 2011 de eerstkomende synode van DGK om in gezamenlijk overleg de weg tot kerkelijke eenheid te banen in de vorm van een zusterkerkrelatie naar analogie van de zusterkerkrelatie met kerken in het buitenland zoals beschreven in art. 47 KO. Deze tussenfase om te groeien naar volledige kerkelijke samenleving (gedurende circa 1 jaar) werd onderbouwd met 3 gronden waarvan de belangrijkste was: de vragen die in de gemeente Dalfsen leven, met name vanwege het 'verschil in klimaat' tussen DGK en GKD.

De redactie van de website eeninwaarheid.info reageerde daarop ('Een wolkje als eens mans hand' d.d. 22-10-2011) verheugend. De redactie schreef "Wat zou het mooi zijn als blijkt dat na al de jaren van afscheiding en scheuring er nu een eind komt aan veel versplintering en de broeders en zusters elkaar weer vinden op de enige basis zoals die in het persbericht werd erkend. Dan kan het wolkje misschien uitgroeien tot een heuse stortbui en vele dorstige zielen van hen die (nog niet) gingen, verkwikken. Als de Here daar zijn zegen aan zou willen verbinden!

Laten we Hem daarom vaak vragen."

Vervolgens heeft de synode van DGK besloten om het verzoek van GKD af te wijzen (zie besluiten DGK 17 en 31 maart 2012), en verzocht GKD om in te stemmen met de intentieverklaring om binnen 1 jaar tot volledige kerkelijke eenheid te komen en samen zich volledig te zullen inspannen om alle benodigde belemmeringen weg te nemen. In datzelfde besluit gaf DGK aan dat zij graag kerkelijke eenheid wil met GKD.

Daarop reageert br. D.J. Bolt op 21 april 2012 op eeninwaarheid.info met een artikel 'Wolkje weer weg'.

### **Voorlopig oordeel br. D.J. Bolt**

Br. Bolt beschrijft de afwijzing van DGK als volgt: "Samengevat komt het er op neer: Eerst maar praten en dan kijken of volledige eenheid binnen het komende jaar mogelijk is." En verder: "We hadden als verontrusten in de GKv goede hoop dat iets van de kerkelijke oneenheid zou worden overwonnen. Juist ook met het oog op de moeitenvolle situatie van verontrusten, zoals boven aangegeven. Die hoop is voorlopig de bodem ingeslagen. In elk geval zijn de broeders zo weer een jaar verder."

Hij vraagt zich af over het verschil in klimaat: "Hebben de leidinggevenden van DGK geen gevoel voor het beeld dat velen van hun kerken hebben? Als in luttele jaren er drie scheuringen zijn geweest dan geeft dat toch te denken over het klimaat dat er heerst? (...) Maar het blijft knagen dat onder die DGK sinds 2003 hebben verlaten ook velen zijn die we van voor 2003 kenden als oprechte gereformeerden. Die zeer teleurgesteld en vermoeid van interne strijd en tegenstellingen geen andere weg meer zagen dan zich los te maken. Broeders en zusters

waarmee we samen veel hebben georganiseerd en gestreden voor de zaak van Gods kerk. Dat mag toch ook wel tot enige zelfreflectie leiden? (...) 'Verschil in klimaat' laat zich niet wegredeneren. Niet wegpoetsen in uitgebreide synodebesluiten met veel kerkhistorische gronden. 'Klimaat' moet je *ervaren*. Voor een goed klimaat moet je aan het werk. Je lost een slecht klimaat niet op met het invullen van lange vragenlijsten."

Hij verwijst naar de periode na de vereniging in 1892 van afgescheidenen en dolerenden: "Op heel veel plaatsen bleven een A-kerk (van de Afscheiding) en een B-kerk (van de Doleantie afkomstig) *naast elkaar* bestaan! Volgens de DGK-synodebesluiten *nu* kan dat natuurlijk helemaal niet. Twee ware kerken van Christus in dezelfde plaats. Mag niet!" (...) "Hoeveel zou er niet kerkelijk kapot zijn gegaan als men geëist had: Eerst samensmelten en dan pas opnemen in het kerkverband! Gelukkig was er veel wijsheid en heerste er een andere geest."

### **De wolk niet groter maken**

Ik begrijp wel de teleurstelling die er bij velen is dat het gegaan is zoals het gegaan is, en ik kan me ook goed voorstellen dat dat tot uiting komt in een artikel hierover waarin de teleurstelling wordt uitgedrukt, maar juist in zulke moeilijke omstandigheden komt het er op aan om er zin in te krijgen Gods geboden te houden, vooral in dit geval t.a.v. de houding en omgang t.o.v. onze naaste. Dat probeer ik als volgt te verduidelijken:

Br. Bolt beoordeelt het verzoek van Dalfsen om te groeien naar volledige kerkelijke eenheid zeer positief en vat vervolgens daartegenover het synodebesluit van DGK samen met de volgende woorden "Eerst maar praten en dan kijken of volledige eenheid binnen het komende jaar mogelijk is." Hoe is dit te rijmen met het hartelijke verlangen van DGK naar volledige kerkelijke eenwording? En met het hartelijke voornemen van DGK om binnen 1 jaar te komen tot volledige kerkelijke eenheid? En om alles in het werk te stellen om de belemmeringen zo snel mogelijk weg te nemen? Dit is expliciet besloten door DGK. (Bij het schrijven van het artikel had br. Bolt misschien nog niet de beschikking over het complete besluit. Misschien gaat hij het anders zien als hij het complete besluit bestudeert en gaat hij zich afvragen of zijn reactie niet alleen voorlopig maar ook voorbarig is geweest. Of was het misschien bedoeld als tegenhanger t.o.v. het bericht in het ND van 14-4-12: Hersteld-gereformeerden willen eenheid met 'Dalfsen'?) De samenvatting van br. Bolt zegt het heel anders en wekt een heel andere indruk van DGK. Ook schreef hij: "Ja, maar kijk nu eens naar wat er ná 1892 in de kerkelijke praktijk gebeurde. Op heel veel plaatsen bleven een A-kerk (van de Afscheiding) en een B-kerk (van de Doleantie afkomstig) *naast elkaar* bestaan! Volgens de DGK-synodebesluiten *nu* kan dat natuurlijk helemaal niet. Twee ware kerken van Christus in dezelfde plaats. Mag niet!" De synode van DGK schreef in overweging 2.10: "De voorgestelde kerkelijke relatie naar analogie van een buitenlandse zusterkerk relatie, resulteert in het formaliseren van een situatie dat er meer dan één kerk van Christus op dezelfde plaats voorkomt, terwijl de roeping van Christus is om de gemeenschap der heiligen plaatselijk gestalte te geven in één lichaam (art. 28 NGB)." En in grond 5 bij het 2e besluit (afwijzing verzoek Dalfsen): "Het formaliseren van de situatie dat er meer dan één kerk van Christus op dezelfde plaats voorkomt, stemt niet overeen met de roeping om de gemeenschap der heiligen plaatselijk gestalte te geven (art. 28 NGB). Hier is de ware eenheid van de kerk in geding en ook het gezag van Christus als Heer van de Kerk." Het cruciale woord in een overweging en grond is hier 'formaliseren'. Het formaliseren van de situatie dat er meer dan 1 kerk is in dezelfde plaats (de synode van DGK acht dit van

toepassing bij de door GKD voorgestelde kerkelijke relatie naar analogie van een buitenlandse zusterkerkrelatie) wijst de synode van DGK af. Dit is iets heel anders dan wat de synode van DGK volgens Bolt heeft besloten, dat er geen twee ware kerken naast elkaar zouden kunnen en mogen bestaan - het gaat in het besluit om het *niet mogen formaliseren* daarvan, om zo'n situatie vast te leggen als wettig zijnde en (eventueel) daarin berustend. En de synode heeft al helemaal niet uitgesproken dat er geen 2 kerken in dezelfde plaats

*binnen 1 kerkverband*

zouden kunnen voorkomen, zoals het na 1892 voorkwam. Ook hier worden de synodebesluiten van DGK door br. Bolt heel anders voorgesteld.

Verder vraagt br. Bolt zich af of de leidinggevenden van DGK geen gevoel hebben voor het beeld dat velen van hun kerken hebben, en dat de scheuringen die er geweest zijn na 2003 toch ook wel tot enige zelfreflectie mag leiden. Waarop zou je de vraag kunnen baseren of het vermoeden kunnen hebben dat leidinggevende broeders en zusters binnen DGK geen gevoel hebben voor het beeld dat velen van hun kerken hebben, en dat dat niet leidt tot zelfreflectie bij hen? Is deze wijze van vragen overeenkomstig Schrift en Belijdenis? Dit soort vragen zijn m.i. wel één van de belangrijkste bewijzen van vooroordelen t.o.v. DGK! En als je eenmaal met die vooroordelen zit, ligt het grootste probleem en de oplossing bij hen die deze vooroordelen hebben, stimuleren en bevestigen. Het zal van wijsheid en een andere geest getuigen als we ons als gereformeerden niet laten leiden door vooroordelen.

Met laatstgenoemde uitspraak zijn we gekomen bij het volgende geschrevene n.a.v. de vereniging van 1892: "Hoeveel zou er niet kerkelijk kapot zijn gegaan als men geëist had: Eerst samensmelten en dan pas opnemen in het kerkverband! Gelukkig was er veel wijsheid en heerste er een andere geest." Misschien kan ik het niet begrijpen omdat ik DGK-er ben, maar DGK wil volgens mij juist liever direct eerst in 1 kerkverband ook al zijn er klimaatverschillen. Maar dat even terzijde. Het gaat me nu om de opmerking "Gelukkig was er veel wijsheid en heerste er een andere geest." Bedoelt br. Bolt te zeggen dat er jammer genoeg bij DGK weinig wijsheid en een verkeerde geest heerst? Ik verneem graag dat ik het verkeerd interpreteer. Op basis van m.n. het bovenstaande kan ik me niet aan de indruk onttrekken dat er sprake is van een bevooroordeelde positieve benadering van GKD en bevooroordeelde negatieve benadering van DGK.

Het door br. Bolt geconstateerde wolkje ziet hij nu niet meer, maar hij heeft m.i. met zijn schrijven de huidige situatie met een veel grotere wolk omgeven - wellicht dat br. Bolt daarom het wolkje niet meer kan zien - waardoor verwijdering en argwaan kan groeien en een nieuwe (onwettige) voorwaarde is ingebracht voor bezwaarde GKv-ers om nog maar even te blijven zitten wachten.

Als we eerst eens oprecht proberen de ander onbevooroordeeld te begrijpen, kunnen we de situatie helderder analyseren en komen we tot een veel genuanceerder oordeel. Die helderheid, transparantie en inzichtelijkheid is ook nodig om de weg tot eenheid te banen, juist ook tot eenheid in waarheid. Dit kost wel voor alle betrokkenen veel zelfverloochening, opofferingsgezindheid en liefde tot de naaste - het is een moeilijke weg voor ons zondaren. Maar laten we het onder die omstandigheden niet nog waziger maken dan het al is - laat de zon (het licht van de Schriften) maar schijnen, dan trekt zelfs de dichtste nevel weg!

**Begrijp GK Dalfsen (dolerend) en DGK (op grond van mijn persoonlijke beleving)**

GKD ziet ruimte om binnen een jaar volledig naar elkaar toe te groeien in één kerkverband.  
DGK ziet ruimte om binnen een jaar volledig samen te gaan in één kerkverband.

GKD wil via een tijdelijke (ongeveer 1 jaar) zusterkerkrelatie naar elkaar toegroeien.  
DGK wil zich samen met GKD inspannen om binnen 1 jaar alle mogelijke belemmeringen weg te nemen om vervolgens tot volledige kerkelijke eenheid te komen.

GKD wil - zeer pastoraal - alle schapen in de stal houden.  
DGK wil zo goed mogelijk de juiste regels volgen en wil zo veel mogelijk onderbouwen met Schrift en Belijdenis.

Het klimaat in de GKD wordt gestempeld door zorgvuldigheid naar de leden toe.  
Het klimaat in DGK wordt gestempeld door zuiver te willen zijn in de leer.

De karakters van GKD zouden wellicht iets zachter kunnen zijn dan van DGK.

De GKD is onvolmaakt.  
DGK is onvolmaakt.

PAS OP: Oordeel niet te snel over bovenstaande. Het is niet zo dat het benadrukken van het positieve van de ene kerk, is bedoeld om daarmee te zeggen dat dat ontbreekt of te weinig aanwezig is bij de andere kerk.

Wel wil ik er mee laten zien dat als de houding positief geladen is, er een heel andere kijk komt op omstandigheden en gebeurtenissen - alleen daarvoor is dit zo beschreven. Deze houding bepaalt in deze tijd in zeer grote mate hoe wij denken, praten, handelen en schrijven over elkaar. Is het positief - in liefde, of is het negatief - in argwaan. Is het een houding van de eer en goede naam van mijn naaste verdedigen en bevorderen of is het iets anders?

Tegelijkertijd willen we er iets anders mee zeggen:

### **Verschillende kerken vergelijken - kan niet, mag niet!**

Zoals we zojuist deden hebben we deze kerken vergeleken met elkaar. Zo kunnen we ook nog andere kerken gaan vergelijken. De aanleiding is meestal dat we niet meer tevreden zijn met

een kerkgenootschap. We gaan dan wat kerken bezoeken in de gereformeerde gezindte of andere in onze ogen bijbelgetrouwe kerken. Stel dat we die verschillen eens goed in kaart hebben gebracht. De leer, de cultuur (hard of zacht), het klimaat (warm of kil), de omgang met elkaar, leeftijdsopbouw, is er een geschikte dominee, zijn er niet te veel problemen, etc., etc., Vervolgens gaan we de verschillen taxeren. Wat weegt het zwaarst? En natuurlijk kijken we daarbij ook naar wat het beste bij ons past. We taxeren de belangrijkheid ten aanzien van: de fysieke afstand vanaf onze woonplaats, omgang met gasten, zorgvuldigheid in het omgaan met elkaar, voldoende jeugd waarbij ook een klik is met onze kinderen, etc.

Op menselijk-natuurlijke wijze maken we zo onze keus, vaak met zeer hooggespannen verwachtingen. Natuurlijk gaan we er bij voorbaat van uit dat we wel weten en aanvoelen wat de Here wil, en dat de Here ook wel met ons zal blijven. Anders zouden we het niet doen, toch?

Deze gedachtengang wordt versterkt door individualisme, hedonisme, religieus consumentisme en het onvermogen om zorgvuldig een inhoudelijk gesprek te voeren.

### **Begrijpen en samenspreken alleen in het licht van Schrift en Belijdenis**

Prof. K. Schilder zei daarentegen: je kunt de kerk alleen maar kennen vanuit Gods Woord want we GELOVEN een kerk. Maar is dat in 2012 nog wel zo? We horen tegenwoordig geluiden uit de GKv die geheel anders klinken. Maar als we echt GELOVEN dat we de kerk alleen kennen vanuit Gods Woord, zullen we heel anders om moeten gaan met de 'kerkkeus'. Dan is Gods Woord de enige norm! Dan gaat het niet meer om wat wij er van vinden, wat onze visie is, waar onze voorkeur naar uitgaat, maar halen we over de kerk alles uit de Heilige Schrift en passen we dat ook in praktijk toe op de kerk. Alleen dan ontstaat er een ruim en helder zicht op de kerk.

En zo horen we ook te kijken naar de samensprekingen en voorstellen en besluiten tussen GKD en DGK. Zo horen we ook GKD en DGK te begrijpen. Wat in dat proces dan vooral opvalt is dat het nu niet meer gaat om het wel of niet samengaan - dat is door beide kerken al vastgesteld -, maar alleen over de wijze waarop! GKD stelt een zusterkerkrelatie voor om daarna snel tot volledige eenheid te komen binnen eenzelfde kerkverband. Vanuit pastoraal oogpunt naar hun leden wordt dit als het meest haalbare gezien, omdat er leden zijn die terughoudend en voorzichtig zijn vanwege het verschil in klimaat tussen DGK en GKD en daarvoor meer tijd nodig hebben. DGK kan niet met deze vorm instemmen en zou liever direct een kerkverbandelijke eenheid willen, maar omdat dit niet haalbaar is in de ogen van de kerkenraad van GKD, stelt zij voor om samen een intentieverklaring te tekenen waarin beiden beloven om alles in het werk te stellen om binnen een jaar tot volledige kerkverbandelijke eenheid te komen. (In 1892 zijn totaal verschillende 'klimaat-kerken' wel eerst formeel samengegaan in één kerkverband voordat allerlei obstakels waren geslecht. Het duurde vervolgens nog jaren voordat obstakels (nb er was daar sprake van 50 (!) jaar cultuurverschil) waren geslecht en daarmee het onderscheid tussen de A en B kerken.)

Hoe beoordelen we vervolgens die beide voorstellen en de argumentatie? Zal dat niet alleen mogen worden beoordeeld vanuit Schrift en Belijdenis en de kerkorde?

Voorstel GKD en voorstel DGK liggen volgens mij veel dicht bij elkaar dan voorgesteld wordt. Ik zie in elk geval geen onoverkomelijke fundamentele verschillen tussen GKD en DGK om toch samen verder te groeien naar volledige formele eenheid. Ik heb natuurlijk zelf ook persoonlijke

gedachten en voorkeuren over de wijze van toenadering tussen DGK en GKD, ik heb in dit schrijven ook geen oordeel willen geven over de voorstellen en besluiten van GKD en DGK. Want veel belangrijker dan mijn mening, visie, voorkeur en/of oordeel is het plaatsen van deze gebeurtenissen in het licht van Schrift en Belijdenis. En dit beoordelen in datzelfde licht. Wellicht zullen dan eerst mistlampen moeten worden gebruikt, maar uiteindelijk zullen de mistbanken oplossen door dat licht! De focus ligt dan niet op het verdedigen van je eigen meningen en het bestrijden van de ander, maar de focus is dan gericht op de Heilige Schrift! Wat zegt de HEERE? Natuurlijk zijn er meerdere mogelijkheden en wegen om een te worden, zolang deze maar binnen het kader blijven van de Heilige Schrift zoals we die samenvatten in de Belijdenis ! Die focus is een vereiste omdat de kerk een geloofskwestie is (wij GELOVEN een kerk)! Ik ben er dan ook van overtuigd dat als het geloof van een Heilige Algemene Christelijke Kerk bij GKD en DGK overeenkomstig Schrift en Belijdenis is, deze kerken per definitie zullen worden samengevoegd - welke strijdpunten en onderlinge visies er ook mogen zijn. Omdat - nogmaals - de kerk allereerst een geloofskwestie is, geen menselijke organisaties die samengaan.

Alleen door genade, alleen door geloof en alleen door de Bijbel zal ook het gereformeerde klimaat zich dan positief verder kunnen ontwikkelen en worden we verlost van benevelde denkbeelden op onze weg naar kerkelijke eenheid in waarheid.

### **Samengevat:**

Bevooroordeeldheid kan juist verwijdering en argwaan laten groeien, waardoor kerkelijke eenheid eerder wordt belemmerd.

Kerken vergelijken met elkaar kan niet, alleen uit genade door geloof gegrond op Gods Woord zien we Christus' kerkvergaderend werk.

Eerst de ander oprecht (leren) begrijpen in het licht van de Schriften en in de geest van: de naaste liefhebben als jezelf.

Vervolgens de voorstellen, besluiten alleen vanuit Schrift & Belijdenis beoordelen omdat de kerk geloofsstuk is.

Mijn persoonlijke indruk metaforisch voorgesteld: Het JA-woord is al gegeven, over maximaal een jaar is het huis helemaal klaar en in de tussentijd moeten er nog wat praktische zaken worden geregeld.

Bronnen:

[D.J. Bolt, 21-04-12 'Wolkje weer weg'](#)

[ND, 14-04-12 'Hersteld-gereformeerden willen eenheid met 'Dalfsen''](#)

[DGK, 17 en 31-03-12 'Besluiten t.a.v. GK Dalfsen \(dolerend\)](#)

[Redactie Een in waarheid, 22-10-11 'Een wolkje als eens mans hand'](#)

[GK Dalfsen \(dolerend\), 19-10-11 'Persverklaring GKD over kerkelijke eenheid met DGK'](#)

[DGK synode Emmen, 16-10-10 Brief naar Dalfsen over ruimte voor taxatie vrijmaking 2003 en voortzetting contact](#)

[S. de Marie 24-02-10 Vrijmaking in Dalfsen, een getuigenis en appèl](#)

Afkortingen:

GKD = Gereformeerde Kerk Dalfsen (dolerend)

DGK = De Gereformeerde Kerken

Een kleine toegift n.a.v. het gedeelte 1 Koningen 18 waar het wolkje als eens mans hand voorkomt, gecombineerd met het samengaan van de verenigde A en B kerken het volgende citaat genomen uit K. Schilder, verzamelde werken 1917-1919. Het was een reactie op een broeder die stelde dat degenen die op de verbrokkeling van de kerk aanstuurden de mensen waren die samensmelting van A en B noodzakelijk achten, niet de mensen die dreigden met onttrekking en aansluiting bij de Christelijke Gereformeerde Kerk als die samensmelting zou plaatsvinden. Ds. K. Schilder was overigens voor samensmelting. Dan nu het citaat (blz. 285) van ds. K. Schilder:

Maar stel nu eens, dat ik, of 'n ander, wezenlijk de vereeniging met kerk B alleen propageerde,

zou dan Uw opmerking steek houden?

Dat kan alleen worden uitgemaakt op de manier van...Elia. Deze niet heel erg soepele en buigzame profeet - hij zou denk ik weinig stemmen krijgen als hij nog op 'n tweetal kon staan in 1919 - stond ook eens tegenover Achab. En Achab zei, dat Elia Israël beroerd had: Elia beweerde 't zelfde van Achab.<sup>3</sup> Maar met dit verschil, dat Elia zich beriep op de 'geboden des Heeren', op wat geschreven stond, hetgeen Achab verzuimde. Op die geboden beriep zich Elia en hij zei, dat hij zich daaraan vastklampte. Al was dan zijn optreden hoogstens de aanleiding van de beroeringen, dat van Achab was de oorzaak.

En nu smEEK ik U met al de onderdanigheid, die in me is, om nu niet boos te worden, en als 't ublieft niet Ds. Schilder of wie dan ook in den mond te leggen, dat wie vóór de vereeniging is, Elia, en wie er tegen is, Achab volgt. Zoo dwaas ben ik nog niet. U weet het, alle vergelijking gaat mank. Ik wou alleen maar even opmerken, dat U alleen kunt uitmaken, wie de geesten van scheuring en scheiding wakker roept en wie daarvoor verantwoordelijk is, wanneer U, precies als Elia, de geboden des Heeren, het Woord Gods, Zijn bevel in de hand houdt.

Een iets langer citaat van K. Schilder ook weer uit de verzamelde werken 1917-1919 pag. 281 e.v. Het geschrevene spreekt voor zich. Het ineen smelten gaat over de A en B kerken in hetzelfde kerkverband van de Gereformeerde Kerken.

60. Wat nu?<sup>1</sup>.

Ik wil van de gelegenheid, die de kerkbode me biedt, geen misbruik maken, om nu, in deze weken, reclame te maken voor de ineensmelting. Niet omdat ik de kolommen van dit blad daarvoor te goed, of de zaak zelf de bespreking niet waard acht. Maar eenvoudig om deze reden, dat een debat over deze kwestie in de kerkbode mij niet wel toelaatbaar dunkt en ik daarom ook de lezers niet wil uitlokken daartoe in dezen tijd, nu de zaak ietwat urgent is gaan worden. Voor een debat hebben we in ons blaadje geen plaats; en prikkelen wie zwijgen moeten, wil ik niet.

Alleen wil ik tot enkelen onder de tegenstanders der plaatselijke ineensmelting wel een kort woord richten. Het is immers rondit gezegd, dat er enkelen zijn, die, wanneer de ineensmelting doorgaat, op de vraag: wat dan? onbewimpeld zullen antwoorden: naar de Christelijk-gereformeerde kerk; adres te Vlaardingen: Pieter-Karel-Drossaartstraat. Tot die menschen wil ik even wat zeggen. Nog eens: niet om over de noodzakelijkheid der ineenmelting te polemiseeren, maar om onder de oogen te zien de vraag, of de Chr. geref. kerk nu wezenlijk het asyl moet zijn, màg zijn, kàn zijn voor hen, die 't met de ineensmelting niet eens kunnen worden.

Men zou misschien willen zeggen, dat de vraag, of de Chr. geref. kerk wel een schuilplaats wil wezen voor anti-vereenigingsgezinden, hier allereerst in geding moet komen. Toch behoeven we daaraan geen woorden te verspillen. De praktijk heeft geleerd, dat deze kerk nog al royaal is in het opnemen van malcontenten en niet steeds vraagt, of men uit overtuiging des harten toestemt, dat de voorzeide Chr. geref. kerk is de eenige wettige openbaring van het lichaam



van Christus in deze landen. Hetgeen trouwens ook niet te verwonderen valt bij een kerk, wier geboorte niet te danken of liever te wijten is aan den drang naar het positieve, doch meer naar het negatieve; een kerk, die geleefd heeft niet zoozeer van constructie, als wel van obstructie; een kerk, die niet het zwaard nam om den troffel te beschermen, maar den troffel ter hand nam, omdat ze het zwaard eenmaal in de vuist geklemd had. Ik geloof dan ook niet, dat men iemand onder de eventueele verlaters der geref. kerk al te precies het sijbboleth der Chr. geref. kerkbeschouwing zal laten uitspreken, vóór hij in de Chr. geref. spelonk van Adullam<sup>2</sup>. wordt toegelaten.

1. Uit: Gereformeerde Kerkbode van Vlaardingen, nummer 126 (26 april 1919). Zie ook: 61. Open briefje.

2. Zie: 1 Samuel 22:1, 2 Samuel 23:13, 1 Kronieken 11:15. Tale Kanaäns voor toevluchtsoord, asyl.

En toch wil ik in alle bescheidenheid, om huns zelfs wille, allen die mochten neigen tot overgang naar genoemde kerk, vragen, zich goed te bedenken. Dat zijn we toch wel aan den Koning der kerk verschuldigd. Allereerst - daar voelen velen 't meest voor - een practische overweging. De Rotterdamer van 19 April 1919 bevatte het volgende kerknieuwsbericht: 'Door de classis Amsterdam der Chr. geref. kerk is besloten, aan de Part. Synode o.m. de volgende vraag in overweging te geven: Heeft de Chr. geref. kerk als wettige openbaring van het lichaam van Christus in Nederland geen heilige roeping om pogingen aan te wenden tot vereeniging met allen, die de Geref. belijdenis liefhebben? Zoo ja, dan zoeke de Synode daarvoor een weg.' Nu kan ik natuurlijk niet profeteeren. Ik weet niet, of dit voorstel sympathie zal vinden; evenmin of er een daad zal volgen op een mogelijke betuiging van instemming; nog minder, of dezelfde kerk, die eenmaal een van ons uitgaande poging tot toenadering afwees, thans tot nadere gedachten zou gekomen zijn, nu gebleken is, dat in haar isolement nog lang niet haar kracht lag. Zelfs is me onbekend, of de gereformeerde kerken in deze lage ruzie-landen bij de Chr. gereformeerden wezenlijk gerekend worden onder degenen, 'die de geref. belijdenis liefhebben.' Er zijn tenminste over onze neo-calvinistische idololatrie en onze schrikwekkende ketterijen al zulke rare noten in de Wekker gekraakt, dat 't me heusch niet verwonderen zou, als wij bij de Chr. geref. kerk niet werden geteld onder de rij van de liefhebbers der Geref. belijdenis.<sup>3</sup> Men moet in het theologisch Nederland zich over niets meer verwonderen. Maar stel nu eens het gunstige geval, dat ook wij onder de termen mochten vallen; en neem dan ook eens aan, dat de geref. kerken besloten, zooals dat een eisch is, om 70 × 7 maal te vergeven<sup>4</sup>. en dus het oor te leenen aan een deputatie, die vanwege de Chr. geref. kerk met de witte vlag tot ons komt...wat dan? Moeten dan degenen, die nu van plan zijn de geref. kerk te verlaten, zich weer laten terugvoeren tot diezelfde geref. kerk? Of zullen ze een herhaling van 1892 geven en weer een klein kuddeke uitvoeren uit de voormalige Chr. geref. kerk en in nòg kleiner behuizing zich gaan terugtrekken?

In elk geval: nu staat men voor de vraag: vereenigen of niet? En men wil niet en loopt over, zooals reeds nu rondgebazuind wordt, naar 'de Pieter Karel.' Maar als 'de Pieter Karel' nu ook eens van zijn synode de vraag te behandelen krijgt: vereenigen of niet? Wat dan?

Intusschen, men kan tegenwerpen, dat dat 'n kwestie van later zorg is. Het zij zoo; maar wordt het dan ook eens niet de tijd, om voor zijn God de vraag neer te leggen, of dat deserteeren naar de Chr. gereformeerden, principieel geredeneerd, nu wezenlijk goed en geoorloofd is? En waarom niet? vraagt mij allicht iemand. Daar wordt toch ook de waarheid verkondigd? Och ja, 't

is mogelijk; ik ben daar niet bij. Maar zijn we nu bezig ons te laten vergaderen door Christus' Geest en Woord tot de ééne heilige, algemeene, christelijke kerk of mogen we soms kerkje gaan spelen? Is er nu een legio ware kerken en kerkjes in een bepaalde plaats, waaruit we dan naar willekeur mogen uitzoeken, ieder naar zijn smaak, of is er maar één kerk, die de meest zuivere, en daarom alleen wettige openbaring is van Christus' lichaam? Onze belijdenis - en ook die van de Chr. geref. kerk - kent maar één kerk, ook in de zichtbare verschijning; want volgens de geref. belijdenis is de zichtbare kerk precies even groot en precies even klein als de

3. Zie beneden: 72. Het komt.

4. Zie: Matteüs 18:22.

onzichtbare kerk. Er zijn er, die van die kerk, maar niet in die kerk zijn; dat zijn dan de geloovigen in een andere kerkformatie; en er zijn mensen, die niet van de kerk, maar wel in de kerk zijn; dat zijn dan de hypocrieten. Met andere woorden: er is maar één kerk, die de meest zuivere openbaring is van het mystieke lichaam van Christus; en omdat ieder verplicht is, zich bij de (niet 'een') ware kerk te voegen, daarom heeft dus die ééne kerk alleen bestaansrecht (art. 28 Ned. Gel. Bel.) Eén van tweeën dus: De Chr. geref. kerk is de ware kerk, of ze is het niet. Is ze het wèl, dan moet men direct er naar toe, vereenigen of niet! Is ze het niet, dan mag men er nooit heen, al blijven we ook geen dag langer op ons zelf staan als Geref. kerk A. Of wil men soms beweren, dat de Chr. geref. kerk te Vlaardingen ineens gepromoveerd wordt tot de ware kerk van Christus, zoo gauw onze kerkeraad de acte van ineensmelting teekent? Wie dat zegt, weet niet, wat hij beweert. Want met kerk B te Vlaardingen zijn we al lang vereenigd; we hebben ze ten volle erkend als wettige openbaring van Christus' lichaam; we gaan samen naar één classis en zitten naast elkaar ter synode. Als we dan met B ons vereenigen, óók plaatselijk, dan is ons standpunt niet ineens gewijzigd; integendeel; dat zou juist de slotsom zijn, het redelijk gevolg, dat uit onze eigen beschouwing voortvloeit.

Ik kan nog meer zeggen natuurlijk; maar dat is nu niet noodig, en de ruimte verbiedt het. Laat men maar ernst maken met deze zaak. Het doet me wezenlijk pijn, dat er nog mensen zijn, die met het dreigement van overlopen naar de Chr. geref. scheurkerk aankomen, en dan tegelijk erbij zeggen, dat de kerkeraad niet eens nog hoeft te komen praten! Waarvoor doet men dan toch belijdenis bij ons? Waarom belooft men, zich te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht,<sup>5</sup> als niet eens de gezindheid leeft om den kerkeraad te laten zeggen, hoe hij er over denkt? Is dat eerlijkheid bij de belijdenis? En als men zich soms ergeren mocht aan dat onvriendelijke woordje 'scheurkerk',...welnu, ik kan er niets aan doen. Ik heb tegen de Chr. gereformeerden niets, dat ik ze niet vergeven wil. Maar scheuren - dat hebben ze gedaan. We mogen de eenmaal bestaande kerk alleen verlaten, als ze ons verhindert Gods Woord recht te prediken en te handhaven en als wij al ons best gedaan hebben om ze terecht te brengen. Die eereschuld hebben de Chr. gereformeerden nog nooit tegenover ons afgedaan. Critiseeren uit de verte is gemakkelijk; maar reformeeren naar Gods wet is iets anders.

\* \* \*

De macht der wereld organiseert zich. De Antichrist komt dichterbij. Wie heeft nu den moed om voor Gods aangezicht zijn voornemen te belijden, dat hij mee wil helpen aan het verbrokkelen, versplinteren, verstrooien van de kerk? Als de kerk op scheuring bedacht is, dan helpt ze de revolutie. En wie er lacht, dat is de duivel.

5. Deze belofte werd afgelegd bij de openbare geloofsbelijdenis in de Gereformeerde Kerken.